

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาของปัญหา

การศึกษาในยุคสังคมแห่งการเรียนรู้ต้องเป็นการศึกษาที่ช่วยกันพัฒนาศักยภาพหรือเสริมสร้างพลังที่มีอยู่ในตัวมนุษย์ ซึ่งสามารถทำได้ตั้งแต่จุดแรกและตลอดช่วงวัยของชีวิต การจัดการศึกษาให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 ซึ่งมีจุดมุ่งหมายหลักเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพ และเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตที่จะอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข จำเป็นต้องมีการปฏิรูปการศึกษา เพื่อให้เกิดระบบและปัจจัยที่มีคุณภาพที่ดี เชื่อมต่อการจัดการ และเพียงพอต่อการจัดการศึกษาให้บรรลุตามจุดมุ่งหมาย (สำนักงานปฏิรูปการศึกษา, 2545, หน้า 7)

กระทรวงศึกษาธิการมีนโยบาย ที่จะดำเนินการปฏิรูปการศึกษาให้สอดคล้องกับเจตนารมณ์แห่งรัฐธรรมนูญ และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ โดยมุ่งที่จะพัฒนาประเทศไทยให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ อันเป็นเงื่อนไขสำคัญที่จะนำไปสู่ระบบเศรษฐกิจบนฐานความรู้ ให้แก่ชาวไทยทุกคนมีโอกาส เท่าเทียมกัน ที่จะได้รับความรู้และการฝึกอบรมได้ตลอดชีวิต มีปัญญาเป็นทุนไว้สร้างงานสร้างรายได้ และสามารถนำประเทศไทยให้ก้าวพ้นจากวิกฤตทางเศรษฐกิจและสังคมโดยยึดหลักการสร้างชาติ สร้างคน และสร้างงาน

การปฏิรูปดังกล่าว พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ให้ความสำคัญกับการปฏิรูป 5 ด้าน (สำนักงานปฏิรูปการศึกษา, 2545, หน้า 3) คือ ด้านการปฏิรูประบบการศึกษาให้สอดคล้องซึ่งกันและกันทั้งระบบ ไม่ว่าจะเป็นการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย

ด้านการปฏิรูปการเรียนรู้ โดยให้ความสำคัญแก่หลักสูตร ผู้เรียน เนื้อหาสาระ วิธีการเรียนการสอน แหล่งเรียนรู้ และกระบวนการเรียนรู้ในชุมชน ด้านการปฏิรูประบบการบริหารและการจัดการศึกษาทั้งของหน่วยงานรัฐ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น และเอกชน โดยเน้นการ

กระจายอำนาจ ด้านการปฏิรูปครู คุณจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา โดยถือว่าเป็นผู้ประกอบวิชาชีพชั้นสูง เน้นมาตรฐานและจรรยาบรรณของวิชาชีพ และการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

ด้านการปฏิรูประบบทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา เพื่อระดมทรัพยากรจากแหล่งต่าง ๆ มาใช้เพื่อการจัดการศึกษา จัดสรรทรัพยากรให้ถึงผู้เรียนอย่างเสมอภาค และเป็นระบบ มีระบบบริหารทรัพยากรที่มีความคล่องตัวอย่างมีประสิทธิภาพตรวจสอบได้

การปฏิรูปทั้ง 5 ด้านดังกล่าวนี้ เป็นการปฏิรูปอย่างเต็มรูปแบบ เพื่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้มีมาตรฐานชั้นสูง ดังนั้น สถานศึกษาซึ่งเป็นหน่วยงานหลักและเป็นหน่วยปฏิบัติที่ใกล้ชิดกับผู้เรียน และผู้มีส่วนได้เสียกับการศึกษามากที่สุด ในอันที่จะทำให้การปฏิรูปการศึกษาตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 บรรลุเป้าหมายจึงต้องมีการบริหารงานที่มีประสิทธิภาพ และบังเกิดประสิทธิผล มีศักยภาพรองรับการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการการศึกษาจากรัฐได้อย่างแท้จริง ทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป (สำนักงานปฏิรูปการศึกษา, 2545, หน้า 69) โดยเฉพาะอย่างยิ่งงานวิชาการซึ่งเป็นงานหลักของการบริหารสถานศึกษา เนื่องจากงานวิชาการเกี่ยวข้องกับหลักสูตร การจัดโปรแกรมการศึกษา และการจัดการเรียนการสอน ซึ่งเป็นหัวใจของสถานศึกษา และเกี่ยวข้องกับผู้บริหารสถานศึกษาและบุคลากรทุกระดับของสถานศึกษา (ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์, 2544, หน้า 1) ความสำเร็จของสถานศึกษาขึ้นอยู่กับการบริหารงานวิชาการ ตรงกับที่ (มิลเลอร์, 1965, หน้า 175) ได้กล่าวไว้ว่างานวิชาการเป็นงานที่สำคัญที่สุดของโรงเรียน การบริหารงานวิชาการจะไม่เป็นไปตามเป้าหมายหากผู้บริหารสถานศึกษา ไม่เอาใจใส่ ดังนั้น ผู้บริหาร และครูจำเป็นต้องมีความรู้ความสามารถและความเข้าใจ เกี่ยวกับหลักของการบริหารงานวิชาการ เพื่อให้การดำเนินงานสอดคล้องกับหลักการจัดการกระบวนการเรียนรู้ ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติในปัจจุบัน

ทั้งนี้งานหลักของการบริหารงานวิชาการได้แก่ 1. การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 2. การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 3. การวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน 4. การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา 5. การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา 6. การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ 7. การนิเทศการศึกษา 8. การแนะแนวการศึกษา 9. การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา 10. การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับ

สถานศึกษาอื่น อย่างไรก็ตาม ผลจากการประเมินคุณภาพภายนอกของสำนักงานรับรองมาตรฐานการศึกษาและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) รอบที่ 1 และรอบที่ 2 ปรากฏว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีปัญหาค่อนข้างมากโดยเฉพาะโรงเรียนขนาดเล็กซึ่งส่วนใหญ่เป็นโรงเรียนประถมศึกษาและโรงเรียนขยายโอกาส ดังนั้น สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจึงมีโครงการพัฒนาคุณภาพของโรงเรียนขยายโอกาสทั่วประเทศ แต่ยังไม่มีการที่พัฒนาโรงเรียนขยายโอกาสเป็นการเฉพาะ แต่จากการสำรวจเบื้องต้นของคณะผู้ศึกษาค้นคว้า พบว่าโรงเรียนขยายโอกาสในเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชร เขต 1 มีแนวโน้มว่าจะมีปัญหาด้านคุณภาพการศึกษาค่อนข้างมาก

โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา หมายถึง สถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่เปิดสอนในระดับประถมศึกษา ถึงระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โดยใช้หลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ดังนั้น ถ้าโรงเรียนขยายโอกาสมีคุณภาพตามมาตรฐานก็จะส่งผลให้ผู้เรียนที่จบการศึกษาสามารถที่จะศึกษาต่อในระดับสูงขึ้นได้อย่างมีคุณภาพ หรือออกไปประกอบอาชีพในท้องถิ่นก็จะสามารถดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และจะมีความเป็นพลเมืองดีของประเทศได้ตามเจตนารมณ์ของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 มาตรฐานสาระการเรียนรู้ 8 สาระของช่วงชั้นที่ 3 แต่ถ้านักเรียนที่จบจากโรงเรียนขยายโอกาสที่มีคุณภาพต่ำ จะมีผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของผู้จบการศึกษา ซึ่งเป็นคนชนบทและส่งผลถึงคุณภาพการศึกษาในระดับ ปวช. มัธยมศึกษาตอนปลาย และระดับอุดมศึกษาต่อไปด้วย

ด้วยเหตุผลต่างๆข้างต้น คณะผู้ศึกษาจึงประสงค์จะค้นคว้าหาข้อมูลเพื่อตอบคำถามงานวิจัย 3 ประการต่อไปนี้

1. การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาส ช่วงชั้นที่ 3 สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชร เขต 1 ตามความคิดเห็นของครูผู้สอน เป็นอย่างไร
2. คุณภาพการศึกษาของนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาส ช่วงชั้นที่ 3 สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชร เขต 1 ตามความคิดเห็นของครูผู้สอน อยู่ในระดับใด เมื่อจำแนกด้านความรู้ เจตคติ และทักษะ

3. การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาส ช่วงชั้นที่ 3 สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชร เขต 1 แต่ละด้านมีความสัมพันธ์กับคุณภาพการศึกษาของนักเรียนหรือไม่ อย่างไร

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการ ของโรงเรียนขยายโอกาส ช่วงชั้นที่ 3 ในเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชร เขต 1 ตามความคิดเห็นของครูผู้สอน
2. เพื่อสำรวจคุณภาพการศึกษาของนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาสช่วงชั้นที่ 3 ในเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชร เขต 1 ตามความคิดเห็นของครูผู้สอน
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการกับคุณภาพการศึกษาของนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาส ช่วงชั้นที่ 3 ในเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชร เขต 1
4. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาของนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาส ช่วงชั้นที่ 3 ในเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชร เขต 1

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการศึกษาค้นคว้า

1. จะได้ทราบสภาพของการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนขยายโอกาส ช่วงชั้นที่ 3 ในเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชร เขต 1
2. จะได้ทราบถึงคุณภาพการศึกษาของนักเรียนตามความเห็นของครูผู้สอนในโรงเรียนขยายโอกาส ในเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชร เขต 1
3. จะทราบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของการบริหารงานวิชาการที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาของนักเรียนในโรงเรียนช่วงชั้นที่ 3 ในโรงเรียนขยายโอกาส
4. จะเป็นข้อมูลพื้นฐานให้ผู้บริหารและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชร เขต 1 โดยเน้นเฉพาะช่วงชั้นที่ 3 นำไปใช้วางแผน ปรับปรุงและพัฒนาการบริหารงานวิชาการ เพื่อนำไปสู่การบริหารงานวิชาการงานวิชาการอย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

ขอบเขตของการศึกษา

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

1.1 การวิจัยครั้งนี้ได้ศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนขยายโอกาส ช่วงชั้นที่ 3 ในเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชร เขต 1 ใน 10 ด้าน คือ ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ด้านการวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน ด้านการ

วิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อ การศึกษา ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ด้านการนิเทศการศึกษา ด้านการแนะแนวการศึกษา ด้านการพัฒนา ระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ด้านการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับ สถานศึกษาอื่น

1.2 การวิจัยครั้งนี้ได้สำรวจคุณภาพการศึกษาของนักเรียนตามความคิดเห็นของ ครูผู้สอนในโรงเรียนขยายโอกาส ช่วงชั้นที่ 3 ในเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชร เขต 1 ตาม มาตรฐานกลุ่มสาระการเรียนรู้สาระ 8 กลุ่มสาระ คือ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย กลุ่มสาระการ เรียนรู้คณิตศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคม ศาสนาและ วัฒนธรรม กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ กลุ่มสาระการ เรียนรู้การทำงานอาชีพและเทคโนโลยี กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากร ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ ครูผู้สอนโรงเรียนในโรงเรียนขยาย โอกาสทางการศึกษา ช่วงชั้นที่ 3 ในเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชร เขต 1 จำนวน 829 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ ครูผู้สอนในโรงเรียนขยาย โอกาสทางการศึกษา ช่วงชั้นที่ 3 ในเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชร เขต 1 จำนวน 265 คน กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของ เครซี และ มอร์แกน (R.C. Krejcie and D.W. Morgan)ที่ระดับความเชื่อมั่น 95 % (บุญชม ศรีสะอาด , 2545, หน้า 40-44) โดย กำหนด สัดส่วนของกลุ่มตัวอย่างจากจำนวนครูผู้สอนทั้งหมดในแต่ละโรงเรียน และทำการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยการจับฉลาก

3. ตัวแปรที่ศึกษาวิจัย แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

3.1 ตัวแปรต้น ได้แก่ สภาพการบริหารงานวิชาการ 10 ด้าน

- ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา
- ด้านการพัฒนาระบบการเรียนรู้อ
- ด้านการวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน
- ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา
- ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา
- ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้
- ด้านการนิเทศการศึกษา

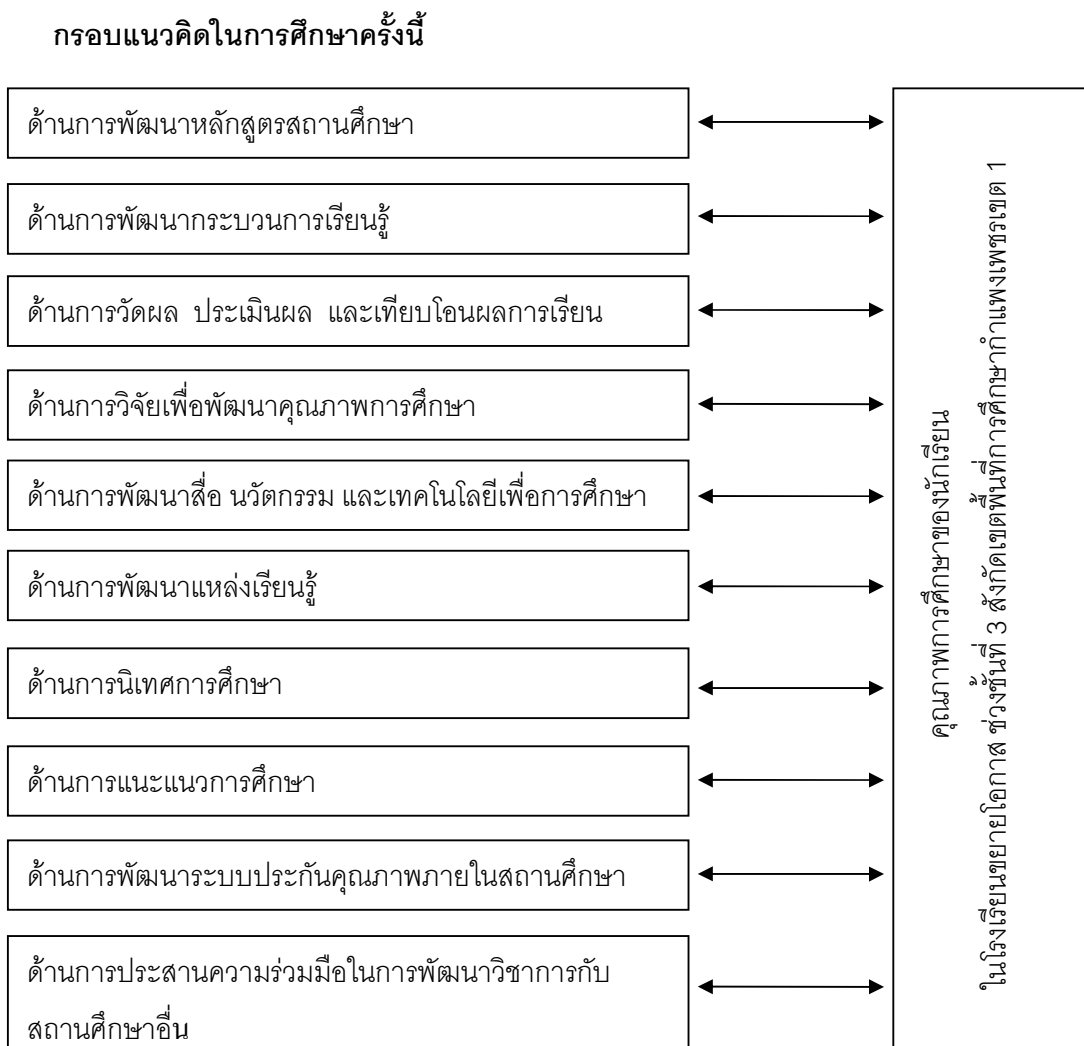
- ด้านการแนะแนวการศึกษา
- ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา
- ด้านการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น

3.2 ตัวแปรตาม คือ คุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 ได้แก่

- คุณภาพการศึกษาของกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย
- คุณภาพการศึกษาของกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์
- คุณภาพการศึกษาของกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์
- คุณภาพการศึกษาของกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคม ศาสนาและวัฒนธรรม
- คุณภาพการศึกษาของกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา
- คุณภาพการศึกษาของกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ
- คุณภาพการศึกษาของกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี
- คุณภาพการศึกษาของกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ

กรอบแนวคิดในการศึกษา

ในการศึกษาครั้งนี้ คณะผู้ศึกษาได้ศึกษา เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการกับคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาส ช่วงชั้นที่ 3 ในเขตพื้นที่การศึกษา กำแพงเพชร เขต 1 คณะผู้ศึกษา ได้กำหนดกรอบแนวคิดในการศึกษา จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ปราบกฏผลดังนี้

สมมุติฐานการวิจัย

การบริหารงานวิชาการ ในโรงเรียนขยายโอกาสช่วงชั้นที่ 3 ในเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชร เขต 1 มีความสัมพันธ์กับคุณภาพการศึกษาของนักเรียน ช่วงชั้นที่ 3

นิยามศัพท์เฉพาะ

สภาพการบริหารงานวิชาการ หมายถึง สภาพการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมายในการจัดการศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาส สังกัด สพท. กพ.เขต 1 ตามทัศนะของครู จำแนกเป็น 10 ด้าน คือ ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ด้านพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ด้านการวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ด้านการ

นิตศการศึกษา ด้านการแนะแนวการศึกษา ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ด้านการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น ข้อขัดข้องต่างๆในการปฏิบัติงานด้านใดด้านหนึ่งในทอรรถนะของครู

การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา หมายถึง ลักษณะการดำเนินการเกี่ยวกับการศึกษาวิเคราะห์เอกสารหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 สาระแกนกลางของกระทรวงศึกษาธิการ ข้อมูลสาระสนเทศเกี่ยวกับสภาพปัญหา และความต้องการของสังคม ชุมชน และท้องถิ่น การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม และประเมินสภาพสถานศึกษาเพื่อกำหนดวิสัยทัศน์ภารกิจ เป้าหมาย คุณลักษณะที่พึงประสงค์ โดยการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายรวมทั้งคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน การจัดทำโครงสร้างหลักสูตรและสาระต่างๆ ที่กำหนดให้มีในหลักสูตรสถานศึกษาที่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ เป้าหมายและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ โดยพยายามบูรณาการเนื้อหาสาระทั้งในกลุ่มสาระการเรียนรู้เดียวกันและระหว่างกลุ่มสาระการเรียนรู้ตามความเหมาะสม การนำหลักสูตรไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน และบริหารจัดการการใช้หลักสูตรให้เหมาะสม การนิตศการใช้หลักสูตร การติดตามและประเมินผลการใช้หลักสูตร การปรับปรุง และพัฒนาหลักสูตรตามความเหมาะสม

การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ หมายถึง ลักษณะการดำเนินการเกี่ยวกับการส่งเสริมให้ครูจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ตามสาระและหน่วยเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การส่งเสริมให้ครูจัดกระบวนการเรียนรู้ โดยจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจ ความถนัดของผู้เรียน ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ การประยุกต์ใช้ความรู้ เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา การเรียนรู้จากประสบการณ์จริงและการปฏิบัติจริง การส่งเสริมให้รักการอ่าน และใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง การผสมผสานความรู้ต่างๆ ให้สมดุลกัน ปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่สอดคล้องกับเนื้อหาสาระกิจกรรม ทั้งนี้โดยจัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมและแหล่งเรียนรู้ให้เอื้อต่อการจัดกระบวนการเรียนรู้และการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นหรือเครือข่ายผู้ปกครอง ชุมชน ท้องถิ่นมามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนตามความเหมาะสม การจัดให้มีการนิตศการเรียนการสอนแก่ครูในกลุ่มสาระต่างๆ โดยเน้นการนิตศที่ร่วมมือช่วยเหลือกันแบบกัลยาณมิตร เช่น นิตศแบบเพื่อนช่วยเพื่อน เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนร่วมกันหรือแบบอื่นๆ ตามความเหมาะสม การส่งเสริมให้มีการพัฒนาครู เพื่อพัฒนากระบวนการเรียนรู้ตามความเหมาะสม

การวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน หมายถึง ลักษณะการดำเนินการเกี่ยวกับการกำหนดระเบียบแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการวัดผลและประเมินผลของ

สถานศึกษา การส่งเสริมให้ครูจัดทำแผนการวัดผลและประเมินผลแต่ละรายวิชาให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษา สาระการเรียนรู้ หน่วยการเรียนรู้ แผนการจัดการเรียนรู้ และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การส่งเสริมให้ครูดำเนินการวัดผลและประเมินผลการเรียนการสอนโดยเน้นการประเมินตามสภาพจริงจากกระบวนการ การปฏิบัติ และผลงาน การจัดให้มีการเทียบโอนความรู้ ทักษะ ประสบการณ์ และผลการเรียนจากสถานศึกษาอื่น สถานประกอบการ และอื่น ๆ ตามแนวทางที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด การพัฒนาเครื่องมือวัดและประเมินผลให้ได้มาตรฐาน

การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา หมายถึง ลักษณะการดำเนินการเกี่ยวกับการศึกษา วิเคราะห์ วิจัย การบริหารการจัดการและการพัฒนาคุณภาพงานวิชาการในภาพรวมของสถานศึกษา การส่งเสริมให้ครูศึกษา วิเคราะห์ วิจัย เพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ให้แก่กลุ่มสาระการเรียนรู้การประสานความร่วมมือในการศึกษา วิเคราะห์ วิจัย ตลอดจนเผยแพร่ผลงานการวิจัย หรือพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน และงานวิชาการกับสถานศึกษา บุคคล ครอบครัว องค์กรหน่วยงานและสถาบันอื่น

การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา หมายถึง ลักษณะการดำเนินการเกี่ยวกับการศึกษา วิเคราะห์ ความจำเป็นในการใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนการสอน และการบริหารงานวิชาการ การส่งเสริมให้ครูผลิต พัฒนาสื่อ และนวัตกรรมการเรียนการสอน การจัดหาสื่อและเทคโนโลยีเพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอน และการพัฒนางานด้านวิชาการการประสานความร่วมมือในการผลิต จัดทำ พัฒนาและการใช้สื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนการสอน และการพัฒนางานวิชาการกับสถานศึกษา บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงานและสถาบันอื่น การประเมินผลการพัฒนาการใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ หมายถึง ลักษณะการดำเนินการเกี่ยวกับการสำรวจแหล่งการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาทั้งในสถานศึกษา ชุมชน ท้องถิ่น ในเขตพื้นที่การศึกษา และเขตพื้นที่การศึกษาใกล้เคียง การจัดทำเอกสารเผยแพร่แหล่งการเรียนรู้แก่ครู สถานศึกษาอื่น บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่น ที่จัดการศึกษาในบริเวณใกล้เคียงการจัดตั้งและพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ รวมทั้งพัฒนาให้เกิดองค์ความรู้ และประสานความร่วมมือสถานศึกษาอื่น บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษาในการจัดตั้ง ส่งเสริม พัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่เข้าร่วมกัน การส่งเสริม สนับสนุนให้ครูใช้แหล่งการเรียนรู้ทั้งในและนอกโรงเรียน ในการจัดกระบวนการเรียนรู้โดยครอบคลุมภูมิปัญญาท้องถิ่น

การนิเทศการศึกษา หมายถึง ลักษณะการดำเนินการเกี่ยวกับการจัดระบบการนิเทศงานวิชาการ และการเรียนการสอนภายในสถานศึกษา การนิเทศงานวิชาการ และการเรียนการสอนในรูปแบบหลากหลายและเหมาะสมกับสถานศึกษา การประเมินผลการจัดระบบ และกระบวนการนิเทศการศึกษาในสถานศึกษา การติดตาม ประสานงานกับเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อพัฒนาระบบและกระบวนการนิเทศงานวิชาการ และการเรียนการสอนของสถานศึกษา การแลกเปลี่ยนการเรียนรู้ และประสบการณ์การจัดระบบนิเทศการศึกษาภายในสถานศึกษากับสถานศึกษาอื่น หรือเครือข่ายการนิเทศการศึกษาภายในเขตพื้นที่การศึกษา

การแนะแนวการศึกษา หมายถึง ลักษณะการดำเนินการเกี่ยวกับการจัดระบบการแนะแนวทางวิชาการและวิชาชีพภายในสถานศึกษา โดยเชื่อมโยงกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนและกระบวนการเรียนการสอน การแนะแนวการศึกษา โดยความร่วมมือของครูทุกคนในสถานศึกษา การติดตามและประเมินผลการจัดการระบบและกระบวนการแนะแนวการศึกษาในสถานศึกษา การประสานความร่วมมือ และแลกเปลี่ยนความรู้ และประสบการณ์ด้านการแนะแนวศึกษากับสถานศึกษาหรือเครือข่ายการแนะแนวภายในเขตพื้นที่การศึกษา

การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา หมายถึง ลักษณะการดำเนินการเกี่ยวกับการจัดระบบโครงสร้างองค์กร ให้รองรับการจัดระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา การกำหนดเกณฑ์การประเมิน เป้าหมายความสำเร็จของสถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาและตัวชี้วัดของกระทรวง เป้าหมายความสำเร็จของเขตพื้นที่การศึกษา หลักเกณฑ์และวิธีการประเมินของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา การวางแผนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามระบบการประกันคุณภาพการศึกษาให้บรรลุผลตามเป้าหมายความสำเร็จของสถานศึกษา การพัฒนางานตามแผนและติดตาม ตรวจสอบ และประเมินคุณภาพภายในเพื่อปรับปรุงพัฒนาอย่างต่อเนื่อง การประสานความร่วมมือกับสถานศึกษาและหน่วยงานอื่น ในการปรับปรุงและพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายใน และการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามระบบการประกันคุณภาพการศึกษา การประสานงานกับเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อประเมินคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาตามระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในเขตพื้นที่การศึกษา

การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น หมายถึง ลักษณะการดำเนินการเกี่ยวกับการประสานความร่วมมือ ช่วยเหลือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาของรัฐ เอกชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทั้งที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานและระดับอุดมศึกษาทั้งบริเวณใกล้เคียงภายในเขตพื้นที่การศึกษา ต่างเขตพื้นที่การศึกษา

การสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับองค์กรต่าง ๆ ทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ

คุณภาพของการศึกษา หมายถึง การบรรลุเป้าหมายการจัดการศึกษาแก่นักเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นจากมาตรฐาน 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 ตามความคิดเห็นของครูผู้สอนในโรงเรียนขยายโอกาส ในเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชร เขต 1

ขอบเขตการบริหารวิชาการ หมายถึง ขอบเขตของการบริหารวิชาการโดยยึดหลักเกณฑ์ขอบข่ายของการบริหารงานวิชาการ ตามกฎกระทรวงว่าด้วยกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา พ.ศ.2550